

יסודות אמונה מתוך פרשת השבוע -
"חירות עולם" – בדורינו – הכנה לפסח

1. מסכת אבות פרק ו משנה ב

אמר רבי יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף שנאמר נזם זהב באף חזיר אשה יפה וסרת טעם ואומר **והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות אל תקרא חרות אלא חירות שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה וכל מי שעוסק בתורה תדיר הרי זה מתעלה שנאמר (במדבר כא, יט) וממתנה נחליאל ומנחליאל במות :**

2. אבות דרבי נתן נוסחא אז פרק ב

אל תקרי חרות אלא חירות שכל מי שעוסק בתורה הרי הוא בן חורין לעצמו.

3. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף נד עמוד א

ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב חרות על הלחת אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל רב אחא בר יעקב אמר אין כל אומה ולשון שולטת בהן שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות.

4. שמות רבה פרשת משפטים פרשה לב; פרשת כי תשא פרשה מא

הנה אנכי שולח מלאך, הה"ד (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם אלו המתנינו ישראל למשה ולא היו עושים אותו מעשה לא היתה גליות ולא מלאך המות שולט בהן, וכה"א (שמות לב) והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות, **מהו חרות ר' יהודה ור' נחמיה, ר' יהודה אומר חירות מן גליות, ור' נחמיה אומר חירות ממלאך המות...** ורבותינו אומרים **חירות מן היסורין.** אמר רבי אלעזר בנו של ר' יוסי הגלילי **אם יבא מלאך המות ויאמר לפני הקדוש ברוך הוא על חנם בראתני בעולם הוא אומר על כל אומה שבעולם השלטתי אותך חוץ מאומה זו שנתתי לה חירות, הוי חרות על הלוחות.**

5. מדרש אגדה שמות פרשת משפטים פרק כא

[ב] כי תקנה עבד עברי. פתח במשפט עבד עברי, **לפי שהיו עבדים במצרים, ופדאם הקדוש ברוך הוא ונתן להם חירות, לפיכך צוה לישראל בראשונה שלא לשעבד באחיהו בפרך ולא לשעבדו לדורות, כי אם עד השנה השביעית, שנאמר כי עבדי הם אשר הוצאתי וגו' (ויקרא כה מב).**

6. מהר"ל מפראג, גבורות ה' פרק לו

שעיקר המצה מורה על הגאולה כמו המרורים שמורה על שעבוד, כי המרירות מורה שעבוד, לפי שהאדם מתפעל מן המרירות כמו שמתפעל המשועבד לכך המרורים מורים על השיעבוד, וכן המצה שנקראת מצה בשביל שאין בה טעם כלל והאוכלה לא יקבל שום התפעלות, ורז"ל שמשו בלשון מצה על דבר שאין בה טעם כלל לקרא אותו בשם מצה שקראו (שבת ע"ט ע"א) שלא מליח ולא קמיח ולא עפיץ מצה, בשביל שאין בו דבר כלל, לפיכך המצה היא על חירות שכך הוא ענין החירות שאין בו התפעלות כלל.

7. המשך שם

...ולפיכך לא יצאו ישראל במדריגה שיש בה זמן רק במדריגה שאין בה זמן, כי כל הדברים נופלים תחת הזמן ונבראים בזמן זולת השם יתברך שאינו נופל תחת הזמן. **ולכך אסר להם החמץ שהויתו נעשה בזמן וצוה על המצה שהויתה בלא זמן, ולפיכך היה אכילתם ביציאתם לחירות המצה שאין לה המשך זמן כלל ואסר להם החמץ שנעשה בזמן, כי ישראל יצאו לחירות במדריגה אלהית שאין בה זמן.**

8. המשך שם...

...ועוד פרשנו כי המצה פשוטה שהרי אין בה שאור, **וכל דבר שהוא פשוט מבלי שמצטרף אליו דבר הוא ענין החירות**, שהרי המשועבד יש בו צירוף שהוא מצטרף אל אשר הוא אדון לו משעבד בו, **ומי שהוא בן חורין עומד בעצמו אין לו צירוף כלל רק עומד בעצמו**, ולפיכך ראוי מי שיצא אל החירות אל המצה שהיא פשוטה מבלי צירוף שאור, וזה בעצמו לשון מצה שבא על דבר שהוא פשוט. ואסר החמץ שיש בו צירוף שאור.

9. ר' צדוק הכהן מלובלין - רסיסי לילה אות נד

כי כח המועדות הוא הרגשת השמחה שמצד חידוש אור השם יתברך המתגלה ושופע בנפשות בני ישראל. וגילוי הראשון הוא זמן חירותינו היינו השגת אור זה שאדם הישראלי הוא בן חורין שאינו משועבד לשום כח ולשום דבר לומר שאין יכול לינצל מזה כאשר חושבים המשוקעים בתאוות וכדומה. כי אין לך משוקעים יותר ממה שהיו אז במצרים כמו שאמרו ז"ל (ויקרא רבה כג, ב) שהיו גוי מקרב גוי ממש הללו וכו' וכעובר במעי אם (שוחר טוב מזמור קיד) שהוא ירך אמו ממש ועד שאמרו שאילו היו עוד שעה נשקעים לגמרי עד שאי אפשר לצאת. **אלא שזה אי אפשר לנפש מישראל ובהכרח היה שיצאו אותה שעה מהשיקוע לגמרי.** ואז נתחדש אור זה בלבבות דבני ישראל והוא ההכנה למתן תורה.

10. הראי"ה קוק זצ"ל, קובץ ב, קסה

החירות העליונה קשורה בהארתה עם החסד העליון, ואינם שורין בעולם כי אם בטהרת המידות היותר עליונה. **וטהרה זו מבערת כל קנאה מן הלב**, דוגמת לעתיד לבוא, שתתקיים ברכת ונתתי לכם לב בשר. בוסר בחלקו של חברו. **ועל ידי זה שאינו נגוע במידת הקנאה, מרוצה הוא בעצמיותו, ואינו זו ממידתו הפנימית**, ואינו מקנא לא את החיצוניות של חברו ולא את פנימיותו, ומתוך כך עצמיותו קיימת, ואין עצמותיו מרקיבות, כי מי שאין בו קנאה אין בו רקב עצמות.

11. קובץ ד, ק; אורות הקודש חלק ג מוסר הקודש, עמוד לה

...**ישראל נתנשאו לחירות ביציאת מצרים.** זאת היא חירות עליונה, שחרור הרצון, חופש האופי. והיא היא התכונה היותר עליונה, הראויה להיות מתממת את כל העולם באור החירות העליון, שהוא צריך להיות הולך ונקנה, עד שבאה התכונה העליונה מכל שאיפה שבחירות, שהיא היא המבוטאה בהעבדות האלהית של ד' אלהי ישראל, עבדי הם אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים, לא ימכרו ממכרת עבד. **המצה היא לחם עוני ולחם חירות.** באותו הזמן שנגלה עלינו מלך מלכי המלכים וגאלנו גאולת עולמים, נוצרה בנשמתנו תכונת החופש, חירות הרצון, המוכשר לשעבוד מלכות שמים בצורתו האידיאלית. ורז עולם הוא שיש בסגולת המצה, לתן כח חפשי בחירות הקודש. וכשהוא בא בפרק זה, שהנשמה הכללית והאישית שבה עוד הפעם להתחדש, כל נקודה ונקודה מעצמות חייה אין שיעור לערכה, החמץ עושה כח צביוני מיוחד, משולל כבר החופש הגמור, **והאוכל חמץ בזה הפרק של התחדשות נשמתו ונשמת כנסת ישראל נוטל הוא חייו מהעולם, הכרת תכרת הנפש ההוא.** והמצה היא נהמא דאסותא, רפואת הנשמה המשוחררת, חירות עליון, בגאולה שלמה.

12. עין איה שבת ב, פרק יג, אות יא

החירות היא שאיפה היותר עליונה בחיים, ועל כן היציאה מעבדות לחירות היא התכונה היותר פועלת בזכרון כללות הקודש בישראל, וקדושת הזמנים העקרית היא קשורה בזכר ליציאת מצרים מבית עבדים, והיובל, המסמן את הגעת החיים החברתיים בישראל למטרתם העליונה, נקוב הוא בשם, "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה". אמנם הדרור האמיתי הוא אותו הדרור המתאים להתכונה הפנימית, הנטועה בנפש אשר עשה אלהים אותה ישרה. והנטיה החירותית הזאת, אינה נכנעת מפני כל לחץ, והמקום אינו יכול לגרום לה שברון, כי אמיץ הוא הכח הנפשי כשהוא נשמר בתמימות טבעו, לעמוד נגד הלחצים החיצוניים.

13. קובץ ז, קצו

ואם אני חלש בגופי, האם תסבול מזה גם כן נשמת. ואם אלף פעמים ידכאני בשרי, הידוכא מזה רוחי. **הלא מלא חופש אני, שואף אור ודרור, ואם שאיפתי לחירות כבר הנני משוחרר, ובמלא קומתי הנני בן חורים.**